

2024-09-18 Nr. NV-2470

VYRIAUSYBĖS IŠVADA Nr.: (TAP-24-1121(2) (24-12107(3))	PAŽYMA DĖL ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. XI-1375 20-1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3805 (VYRIAUSYBĖS IŠVADA SEIMUI)		
	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2023-07-04	<i>Energetikos ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2024-09-10	<i>Pasirenkama</i> ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Teikiama Vyriausybės išvada dėl Seimo narių (V. Pranckiečio, V. Aleknos, S. Gentvilo ir t. t.) parengto Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 20-1 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymų projektas), kuriuo siūloma sukurti prielaidą gaminantiems vartotojams pasidalinti savo pertekline pagaminta elektros energija su savo artimais giminaičiais kaip jie apibrėžiami civiliniame kodekse. Šiuo metu gaminantys vartotojai turi teisę kaupti ir kompensuoti sutartyse sutartomis sąlygomis savo pagamintą elektros energiją, tačiau neturi teisės savo įrenginio pagaminta elektros energija pasidalinti su savo artimais giminaičiais. Rengėjų teigimu, teikiama pataisa leistų dalintis pagaminta pertekline elektros energija su savo artimais giminaičiais, o tai motyvuotų daugiau vartotojų iširengti atsinaujinančios elektros energijos išteklių įrenginių, labiau skatintų žaliosios energijos gamybą, plėtrą, vartojimą. Tai prisidėtų prie šios įstatymo 1 str. 4 d. iškelto uždavinio įgyvendinimo skatinant energijos vartojimo efektyvumą.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Siūloma nepritarti Įstatymo projektui dėl šių priežasčių:

- Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu siūloma keisti elektros energiją iš AEI gaminantiems vartotojams (toliau – gaminantis vartotojas), orientuotiems tik į savo pačių pasigamintos elektros energijos vartojimą, taikytiną teisinį reguliavimą, o, vadovaujantis Elektros energetikos įstatymo nuostatomis aktyviajam elektros energijos vartotojui (toliau – aktyvusis vartotojas) suteikiama teisė aktyviai veikti elektros energijos rinkoje, Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 punkte įtvirtinto teisėkūros sistemiškumo principo, inter alia, reiškiančio, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje;
- Atsižvelgiant į Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme įtvirtintą sąvokos „gaminantis vartotojas“ apibrėžtį, gaminančio vartotojo jam nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais priklausančioje elektrinėje pagaminta elektros energija gali būti skirta tik jų pačių, o ne kitų vartotojų, net jeigu šie vartotojai yra artimieji giminaičiai, reikmėms ir ūkio poreikiams tenkinti, todėl Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas iš esmės neatitinka gaminančio vartotojo koncepcijos esmės;
- Įvertinus gaminančio vartotojo ir aktyviojo vartotojo koncepcijų skirtumus, asmenys, siekiantys gaminti elektros energiją iš AEI jiems nuosavybės teise priklausančiuose elektros energijos gamybos įrenginiuose ir pagamintą perteklinę elektros energiją tiekti kitiems vartotojams, įskaitant savo artimuosius giminaičius, turėtų įgyti aktyviojo vartotojo statusą, suteikiantį teisę laisviau disponuoti savo pasigaminta elektros energija, o ne gaminančio vartotojo, kuriam tokia teisė nenustatyta, statusą;
- Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punkte numatyto teisėkūros tikslingumo principo, reiškiančio, kad teisės akto projektas turi būti rengiamas ir teisės aktas priimamas tik tuo atveju, kai siekiamų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis – pažymėtina, kad perkelti Direktyvos (ES) 2024/1711 2 straipsnio 1 dalies b punkto ir 15 a straipsnio nuostatas, Energetikos ministerija parengs Elektros energetikos įstatymo pakeitimo projektą, kurio nuostatos įsigalios ne vėliau kaip iki 2026 m. liepos 17 d. Minėtame projekte bus numatyta asmenų, įgijusių aktyviojo vartotojo statusą, pagamintos elektros energijos dalijimosi tvarka, kuri galios elektros energija dalijantis ir su artimaisiais giminaičiais, todėl Įstatymo projekte siūloma elektros energijos dalijimosi tarp gaminančių vartotojų ir artimųjų giminaičių nuostata neatitinka ES lygmens reglamentavimo ir numatomo nacionalinio reglamentavimo, kuriuo bus perkelta Direktyva (ES) 2024/1711. Taip pat, elektros energijos vartotojai, vadovaudamiesi Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 20-2 straipsnio 1 ir 6 dalimis, gali įsteigti atsinaujinančių išteklių energijos bendriją, arba,

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

vadovaudamiesi Elektros energetikos įstatymo 20-2 straipsnio 1 ir 5 dalimis, gali įsteigti piliečių energetikos bendriją, kurių nuosavybės teise valdomuose energijos gamybos įrenginiuose pagaminta elektros energija gali būti parduodama sutartyse nustatyta kaina, kuri gali būti lygi nuliui, arba elektrinės galia gali būti paskirstoma bendrijos dalyviams. Elektrinės galią paskirsčius bendrijos dalyviams, artimieji giminaičiai, veikiantys kaip bendrijos nariai, gali turėti vieną elektrinę ir bendrai vartoti joje pagamintą elektros energiją.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Pateikiamoje Vyriausybės išvadoje aiškiai nurodomi argumentai dėl nepritarimo Įstatymo projektui.

STEBĖSENA

-

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Nutarimo projektas derintas su visais suinteresuotais subjektais.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Teikiamas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas patikslintas nutarimo projektas, į visas pastabas atsižvelgta.

Atsižvelgiant į nesuderintą Aplinkos ministerijos pastabą, kurią ministerija įgarsino ir 2024 m. rugsėjo 10 d. tarpinstituciniame pasitarime, 2024 m. rugsėjo 13 d. buvo organizuotas darbinis pasitarimas su Aplinkos ministerijos atstovais. Bendro sutarimo pasiekti nepavyko, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad:

- Aplinkos ministerijos teikiami argumentai dėl siūlymo pritarti Įstatymo projektui, nepagrįsti. Pakeitus įstatymo projektą taip, kaip siūlo Seimo nariai, nebus užtikrintas Įstatymo tikslo įgyvendinimas, tam reikėtų keisti gaminančių ir aktyvių vartotojų veikimo principus, o tai prieštarauja ne tik esamai nacionalinei, bet ir ES teisei.

- taip pat, priėmus siūlomas Įstatymo pataisas, kiltų grėsmė elektros energetikos sistemos prognozuojamumui, patikimumui ir tai ne paskatintų AIE plėtrą, o atvirkščiai, turėtų neigiamą poveikį: nebūtų skatinamas kaupimo įrenginių įsigijimas, būtų prilėta gaminančių vartotojų plėtra ir AE bendrijų vystymasis.

- Susitikime Aplinkos ministerijai pateikti išsamūs pasiūlymai kaip kitais teisiniais būdais galima spręsti dalijimosi su artimaisiais elektros energija klausimą, nekeičiant Elektros energetikos įstatymo.

Nutarimo projektas 2024 m. liepos 17 d. buvo pateiktas išvadoms gauti 22 suinteresuotiems subjektams ir paskelbtas Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje. Pastabas dėl Nutarimo projekto pateikė Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Teisingumo ministerija, Aplinkos ministerija ir Valstybinė energetikos reguliavimo taryba. Nutarimo projektas patikslintas atsižvelgiant į pateiktas pastabas. Pastabos, į kurias neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies, įvertintos pridedamoje derinimo pažymoje. Neatsižvelgta į vieną EIM ir vieną AM pastabą.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Siūlytina Nutarimo projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime ir Vyriausybės posėdyje bei atsižvelgti į Energetikos ministerijos Nutarimo projekte bei derinimo pažymoje pateiktus argumentus.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Šarūnė Navickaitė-Dulaitienė

Ekonomikos politikos grupė, vyresnioji patarėja